

Boileau-Narcejac Beethoven mellszobra

Megjelent:

Rakéta Regényújság,
1984/36. számában

– Kedves Duvallonom, kötözzenek meg, ha értem magát. Húsz éve dolgozik nálunk. Minden osztályt végigjárt. És most lemond a marsallbotról? A mi saint-etienne-i fióközletünk nem afféle kis szatócsbolt... Gondolja meg a dolgot!

– Nekem itt is jó, igazgató úr. Miért változtatnék lakhelyet? A fiam felvételizik a Politikai Tudományok Intézetébe.

– Hallottam róla... Nagyon tehetséges fiú...

– A feleségem is ezen a véleményen van... Értse meg, igazgató úr, mi egyszerű emberek vagyunk...

– Nincs igaza, kedves Duvallon. Egy kis becsvágy senkinek sem árt meg.

Nem volt erős a logikában, és mindig vesztett, amikor vitatkozni kellett. Mit magyarázkodjon? Vajon meg lehet azt magyarázni, számára milyen fontos, hogy minden nap hasonlítson a következőre, hogy az élet szabályossága neki erőt, biztonságot ad?

Duvallon belezavarodott saját gondolataiba, s megijedt, hogy akaratlanul előjönnek a múlt fintorai. Feltépte a borítékot – tíz darab százfrankos bankjegy volt benne. Hozzáteszi majd ezt is ahhoz a háromezerhez, melyet a rejtékhelyen tartogat...

Íme, még egy apróság, amit bizonyára sem Simone, sem Jean-François, egyáltalán senki sem értett volna meg: a pénztakarékosság szükséglete, hogy félrerakjon egy összeget, melyről egyedül csak ő tud. Saját kincse legyen... Ez a titok melengette a szívét. Változatlanul gyöngédséggel gondolt rá. A szolgáltatóüzlet rideg és jellegtelen egyenruhája alatt egy varázsló rejtőzött, aki éppoly hatalmas volt, mint a halhatatlan Kalüpszó...

– Az asszonyom még nem jött haza - fogadta otthon Yvonne.

– És Jean-François?

– Az imént ment el.

Na, persze! Mindenki el van foglalva az ajándékokkal... Miért neki szóltak erről a saint-etienne-i fióközletről!? Hiszen neki így is jó, olyan gazdagnak érzi magát!

Miután bezárkózott a dolgozószobájába, leemelte a kandallóról Beethoven kis mellszobrát, melyet a földszinten lévő boltban aznap vásárolt, amikor kinevezték részlegvezetőnek. A szobrot óvatosan elfordította a talapzaton, a belsejében volt a rejtkehely. Oda dugdosta a pénzét. A Kilencedik szimfónia taktusait fütyülve levette a talapzatot, s abban a pillanatban kővé vált: a rejtkehely üres volt!

Tévedésről szó sem lehetett: látta belülről a megfordított robusztus fejet, de az üreset, a zsenialitástól megfosztottat. Leroskadt egy székre. Ugyanilyen üres lelkűnek érezte most ő is magát. Elraborták tőle az élete értelmét. De ki tehetette? Természetesen a cselédlány, a fia vagy a felesége. Más senki nem jár be a dolgozószobájába... Nem, ez nem lehet! Hiszen ők nem tudnak a rejtkehely létezéséről... Ha mégis, akkor melyik?...

Yvonne? Bretagne-ból hozta a lányt több mint egy éve. Tizenhét esztendő. Maga a megtestesült ártatlanság és naivság. Már-már mániákusan becsületes. Jean-François úgy belemerült a tudományába, hogy se lát, se hall. Soha nem kért tőle még zsebpénzt sem. Ami a feleségét, Simone-t illeti – a takarékoság mintaképe, minden fillérrel elszámol...

Az előszobából a felesége lépteit hallotta. Gyorsan visszavette a szobrot a helyére, és igyekezett arcára nyugodt kifejezést erőltetni.

Simone élénk volt, vidám. Egy impozáns méretű bőrtáskával állított be.

– Soha nem jönne rá, hogy ez nem igazi krokodilbőr... Pedig csak megtévesztő utánzat. Igaz? És mindössze negyven frankba került... Még alkudnom sem kellett...

Duvallon kipréselt magából egy mosolyt gyanakvása ellenére, mely úgy bökögte az oldalát, mint egy gombostű. Egy héttel ezelőtt a felesége gyönyörű púderosdobozt vett magának... Szintén alkalmilag.

Vacsora után Simone a konyhába ment, hogy segítsen a lánynak. Duvallon pedig beosont a hálósobába, és kivette a komódból a táskát. A belsejében „Jurgand” felírás volt. Tehát a táskát az egyik legelőkelőbb üzletben vásárolták! Miért... miért ez a hazugság? Fejfájásra hivatkozva korán lefeküdt, s másnap igazi migrénre ébredt. Tudta, hogy reggel Simone nem megy sehová, következésképpen a táskára sincs szüksége. Beletette az aktatáskájába, s elindult a Royal utca felé. A keserűség az önbizalom teljes méltóságával ruházta fel.

– Ezt a táskát a sógornóm vásárolta itt tegnap - mondta az eladónőnek. - A feleségem ugyanilyet szeretne... Nem kaphatnék...

– Nagyon sajnálom – szabadkozott a nő – ez volt az utolsó. De rendelhetünk. Vagy esetleg adhatok másfajta... Igen, emlékszem, a hölgy sehogy sem tudott választani... A férjének kellett segíteni... Tessék, itt van egy másik... Árban ugyanaz... kilencszáz frank...

– Köszönöm – motyogta Duvallon. – De sajnos én nem vagyok olyan gazdag, mint a sógorom.

Kint az utcán úgy érezte, mindjárt elveszti az eszméletét. Simonenak szeretője van! Ez azt jelenti, hogy boldogtalan vele. Egy gazdag férfi kell neki... Fiatal, jóképű, mint valami színésznőnek! Képmutató kalandornő, rútul becsapta őt!

Valahogy elvergődött a munkahelyére. Felvette az egyenruháját, melyet most oly idétlennek talált, mint egy libériát. Aztán hosszan nézegette magát a szekrény kis tükrében, arra gondolva, hogy bizonyára így viselkedik minden megcsalt férj, aki igyekszik megérteni felesége hűtlenségének okát.

A legrosszabb nem az volt, hogy fény derült Simone csalárdságára, hanem az, hogy bizonyossá vált, nem ő lopta el a pénzt! Neki elég volt csak valamit kívánni, és megkaphatott mindent, amit akart. Tehát Jean-François a bűnös... Az okos és visszahúzódó Jean-François! Duvallon lenyelt két tablettát aszpirint... Olyan érzése volt, a föld inog a lába alatt. Az igazgató messziről barátságosan odabiccentett, s jó hangosan azt kiáltotta: „Gondolja meg!” Mintha most tudna ezen gondolkodni! Különben is teljesen mindegy neki, hogy előléptetik vagy sem!...

A nap rettenetesen lassan telt el. Egész idő alatt magában beszélt, és utolsónak távozott az üzletből. Útközben hazafelé néhányszor megállt, hogy magához térjen. Körülötte reklámok villogtak: „Boldog karácsonyt! Boldog karácsonyt!”

Teljesen összetörten feküdt le aludni. Az éjszaka közepén felkelt. A házban mindenki aludt. Tapogatózva elbotorkált a fogasig, megkereste Jean-François kabátját, és kivette a zsebéből a teli pénztárcát. Aztán visszatért a szobájába.

Egy köteg pénz volt a tárcában. Szakértő mozdulatokkal megszámlolta: kétezer... háromezer... négyezer-ötszáz...

Felemelte a fejét, s Beethoven csodálkozó tekintetét látta. Négyezer-ötszáz frank... Nem kis összeg. A pénz mellett két, illatos borítékban egy levelet is talált, melyet női kéz írt:

„Drágaságom! Itt a pénz, amit kértél... De ígérd meg, hogy több adósságot nem csinálsz...

Az ajtóig támolygott, bezárta, majd letörölve homlokáról a verítéket, végigolvasta a levelet. A gyanúja szétoszlott, mint a füst... A levelet bizonyára nem fiatal nő írta, hanem inkább egy gazdag, koros hölgy. Gyakran látott ilyeneket az ajándékosztályon, kikentek, cifrák, fennhéjázók voltak, inas kísérte őket csomagokkal.

Duvallon visszatette a pénzt és a levelet a tárcába, melyet két évvel ezelőtt ajándékozott a fiának. Semmi mást nem érzett, mint fáradtságot és undort. Jean-François minden reggel csókra nyújtotta neki tiszta arcát, melynek az álom gyermeki ártatlanságot adott. Simone meg az ajkát, a romlatlan ajkát: „Szerbusz, cicuskám!” És ő boldogan indult a munkahelyére. Az élet békésnek, meglepetésektől mentesnek tűnt számára.

– Istenem, miért is fordítottam el a talapzatot!

Alig tudta magát visszatartani, hogy a padlóhoz ne vágja a szobrot. Természetesen Jean-François sem bűnös! Hiszen ha neki pénzre volt szüksége, tudta, kihez forduljon. Új hazugságot talált ki, és a nő ellátta a szükséges összeggel. Nem rossz ötlet! Hogy ennyi pénzt összegyűjtsön, neki évek kellettek!

Maradt Yvonne. A becsületes kis Yvonne. A pénz bizonyára nála van, fent a hetedik emeleten.

Duvallon megkereste az ebédlőszekrényben azt az üveg konyakot, melyet csak ünnepnapokon vettek elő, és fenékiig kiitta. Most már tegezésre fordította a szót Beethoven szobrával:

– Te süket voltál... és mégis szerencsés ember... Én mondom... még szerencsésebb lehattél volna, ha vak is vagy... mint a fa... Csak a fák érdemlik meg, hogy éljenek... egyedül... semmivel sem törődnek, élvezik, hogy forog velük a föld...

Fejét karjára hajtva elaludt a konyhában. Zajra ébredt, Yvonne jött lefelé. Most kellett cselekednie. Csendesen fellopakodott a hetedik emeletre, s benyitott a manzárdszobába.

Az ágy felől éktelen férfighorkolás hallatszott. A folyosóról beszűrődő fény gyengén megvilágította az alvó arcát, hatalmas füllel ékesített, kefefrizurás fejét. A széken katonai egyenruha lógott, rajta derékszív, az ágy mellett pedig bakancsok búzlóttek.

Duvallon behunyta a szemét.

...Simone a cselédlány kiáltására a dolgozószobába futott.

– Asszonyom... Ó, asszonyom! – panaszkodott Yvonne. -
Törölgettem a port, és letörtem Beethoven orrát.

– Már megint!... Mintha csak haragudna rá, lányom!
Csináljon már valamit... Ne álljon itt, mint egy faszent!

– Ó, asszonyom, ha az úr észreveszi!...

– Dehogyan veszi! Nagyon jól tudja, hogy az úr semmit sem vesz észre. Dobja ki a szemetesládába, és gyorsan vegyen egy másik szobrot... úgy, mint a múltkor.

Kovács Sándor fordítása